

svět katolickýma očima MONITOR

publicistický čtrnáctideník

ročník XVI., číslo 21

3. 11. 2019 / neprodejné

Z OBSAHU Opravdové štěstí spočívá v přijetí Boží vůle
Veselost – vlastnost charakterního člověka
Náš čas

04

07

14

Foto: © MARTIN MYSLIVEC / Člověk a víra

Vzpomínka na všechny věrné zemřelé

Také Vám začíná vadit nepravý kult zemřelých? Mně dost. Je-li někde rekviem, zdá se, jako by bylo spíš na počest toho kterého nebožtíka, než jako oběť podávaná Bohu za spásu jeho duše. Ani nemám rád při pohřbech jásavé „Aleluja“, jako bychom už si byli absolutně jisti, že ten který páter nebo pán či paní se raduje s anděly a svatými v nebeské slávě ještě dřív, než se spustila rakev do hrobu.

Třeba ano, řeknete si, a nevyučuji, že tomu tak může být. Pan kardinál Tomášek si přál, aby se při jeho pohřbu četl dopis, který končil slovy *Na shledanou v nebi!* V jeho případě se mi to i líbilo. Ale jako všechno má svůj čas, stanovila církev po svátku Všech svatých vážný a kající den

Vzpomínky na všechny věrné zemřelé. Je to dlouhý název, ale nutný, nemá-li zavádnout, jako ten světský „*památka zesnulých*“. *Všechny*, tedy ne jen některé, jen naše známé či příbuzné, nebo jen slavné. Ale jedna podmínka tam přece je: *věrné*. Latinsky *fideles*. Komu věrné? Nám? Ne, Bohu! *Fides* znamená víra, *fidelitas* věrnost. Čili: na ty, kteří si ve chvíli odchodu ze světa zachovali aspoň minimum správného vztahu k Bohu, aspoň záchráně křesťanské naděje (a platí-li Tertullianovo *anima humana est naturaliter christiana*, pak smíme doufat v neobyčejně širokou náruč Božího milosrdenství).

Byly časy, kdy snad až příliš odvážně se upíral někomu církevní pohřeb. Mělo

to jistě určitý výchovný význam, aby si lidé uvědomili, že Boha nelze klamat a věci – včetně odchodu na věčnost – je třeba brát vážně. V naší době je spíše třeba znovu vzbuzovat v lidech vědomí, že každý člověk, i ten, který zjevně nevěřil, má nesmrtelnou duši. A víme z jiných situací – viz kupř. epizody v knize Skutků apoštolů – jakou sílu má modlitba jedněch za druhé. Radujme se tedy, má-li někdo zájem o přímluvnou modlitbu Církve, i když se sám třeba ani modlit pořádně neumí. *Hlásejme slovo*, ať nám to připadá *vhod či nevhod*.

P. Mgr. Jan Gerndt
vyšetřující soudce u církevního soudu

Pohanské modly nejsou neškodné a dialog není definitivním cílem

Konflikty v dějinách obvykle popisují vítězové. Baalovi kněží ze zřejmých důvodů sami nenapsali žádnou vlastní zprávu o souboji s Eliášem na hoře Karmel. Ale zajímalo by mě, jak by ji napsali, kdyby se rozhodli tuto událost vylíčit.

Mějme na paměti, že to byl Eliáš, kdo vyprovokoval tento konflikt. Baalovi kněží neměli důvod hádat se s Eliášem. Bez problémů ovládali situaci, dokud prorok neobvinil Achaba („Já Izraeli neškodím... to děláš ty a dům tvého otce, protože opouštíte Hospodinovy příkazy a ty následuješ baaly.“) a vyžádal si konfrontaci.

Kdyby baalovi kněží tušili, co je čeká, pravděpodobně by tuto výzvu odmítli. Možná si mysleli, že mohou v poklidu existovat vedle Eliáše. Možná tvrdili, že trocha uctívání baala Eliášovu víru nijak neohrožuje. Možná byli toho názoru, že oni i prorok mají podobného ducha, že všichni uctívají stejné nadpřirozené síly.

Není to snad u uctíváčů model obvyklý? Nepožadují, abychom popřeli svou víru. Chtějí jen, abychom přidali jejich falešné bohy do rozpisu bohoslužeb. Žádají od nás jen trochu zbožné úcty. Jen se na okamžik pokloňte. Obětujte jen pár zrnek kadidla.

Nevedl dialog

Ale Eliáš nepřistoupil na kompromis. Nevedl s baalovými kněžími dialog. Stejně jako mnoho dalších hrdinů naší tradice – jako Makabejští, jako římské mučedníci, jako sv. Bonifác – neprojevoval úctu pohanským modlám.

Kontroverze, kterou v závěru Amazonské synody vyvolaly obrazy Pačamamy v Římě, nás nutí připomenout naprostý zákaz modlářství. Zákaz, který nepramení z nějaké staromilské tradicionalistické teorie, ale z Desatera, které nám dal „Bůh žárlivě milující“. Jestliže obrazy Pačamamy postavené před oltářem v katolickém kostele byly modly, pak bylo správné a spravedlivé je zničit. Otázka tedy zní: Co to bylo za obrazy? K jakému účelu sloužily? Oficiální mluvčí uvedl, že Pačamama není obrazem Panny Marie. Ale proč byla těm-

Foto: informazione.it

to obrazům projevována taková úcta, proč měly na synodě tak výsadní postavení? Proč se před Pačamamou při obřadu konaném ve vatikánských zahradách někteří lidé doslova klaněli? Nikdo z oficiálních autorit neřekl, že Pačamama je obrazem pohanské bohyně. Ale někteří lidé k ní bezpochyby takto přistupovali a nikdo z oficiálních autorit je za to neodsoudil. Jak myslíte, že by to vypadalo, kdyby od daní pohané hodlali zavést modloslužbu do praxe katolické církve? Uspořádali by tiskovou konferenci, oznámili své plány a napochodovali by do kostela se sochou baala? Pochybuji. Je pravděpodobnější, že by představili malý symbol své pohané víry – zřejmě nejednoznačný symbol. Něco, co lze vydávat za nové ztvárnění nějakého křesťanského symbolu – a sledovali by, zda proti tomu někdo protestuje. A pokud by se žádné námitky neobjevily, možná by to zkusili znovu, třeba ještě ambiciózněji. Dříve či později by katolíci byli nuceni uznat nebezpečí takovýchto zásahů.

Duch dialogu

Paolo Ruffini, prefekt vatikánského dikasteria pro komunikaci, komentoval zničení obrazů Pačamamy a řekl, že tento

skutek „je podle mého názoru v rozporu s duchem dialogu, který by měl vždy všechno prostupovat“. Všechno? Eliáš byl opačného názoru. Stejně tak sv. Bonifác.

Ruffini také odsoudil zničení těchto model (pokud to byly modly) jako „snahu o senzaci“. Ale jak s obdivuhodnou jasností poznamenal skvělý kanonický právník Ed Peters, bylo to všechno možné, jen ne snaha o senzaci. „Senzace,“ řekl Peters, „je gesto, které upozorňuje na problém, ale problém neřeší“. Pokud je Pačamama pohanskou modlou, pak byl tento problém jedno ráno vyřešen. Tomuto konfliktu se dalo předejít, kdyby někdo ze zodpovědných vatikánských představitelů věrohodně vysvětlil, proč byla obrazům Pačamamy projevována úcta. Ale oprávněné obavy, stížnosti a strach katolíků, kteří milují a dodržují církevní tradice, byly ignorovány – jak se tak často děje během tohoto znepokojivého pontifikátu. Pokud muži, kteří zničili obrazy Pačamamy, byli zmatení, jsou za tento zmatek zodpovědní vatikánští představitelé. Ale byli skutečně zmatení? Jak tvrdím již několik měsíců, nejednoznačnost není chyba tohoto pontifikátu, je to jeho vlastnost.

Catholic Culture

Vatikán uznal zázrak polského kardinála Stefana Wyszyńskiego

Vatikán oznámil uznání zázraku připisovaného ctihodnému kardinálu Stefanu Wyszyńskému, bývalému polskému primasovi známému svým hrdinským odporem vůči komunismu.

Zázrak zahrnuje uzdravení devatenáctileté ženy z rakoviny štítné žlázy v roce 1989. Poté, co se tato mladá žena dozvěděla, že jí bylo diagnostikováno nevléčitelné onemocnění, se skupina polských řeholnic začala modlit za její uzdravení na přímluvu kardinála Wyszyńskiego, který zemřel v roce 1981 na rakovinu žaludku.

Za 30 let od svého úplného uzdravení na Wyszyńskiego přímluvu se u ženy již žádný nádor neobjevil, řekl agentuře CNA mluvčí polské biskupské konference.

Poté, co Vatikán zázrak uznal, může být nyní ctihodný kardinál Wyszyński blahořečen.

„To je velmi radostná zpráva pro polskou církev!“ řekl poznaňský arcibiskup Stanisław Gądecki. „Jsme rádi, že brzy dojde k blahořečení primase tisíciletí.“

Kardinálu Wyszyńskému se přisuzuje, že pomáhal udržet křesťanství v Polsku během útlaku za komunistického režimu v letech 1945–1989.

Wyszyński v letech 1948–1981 působil jako varšavský a hnězdenský arcibiskup. V té době jej komunistické úřady tři roky držely v domácím vězení kvůli tomu, že odmítl potrestat kněze zapojené do polského hnutí odporu proti komunistickému režimu.

„Strach apoštola je prvním spojencem jeho nepřátel,“ poznamenal si Wyszyński v době svého věznění. „Nedostatek odvahy je počátkem porážky biskupa,“ napsal.

Wyszyński byl také nápomocen při schvalování Karola Wojtyly (budoucího papeže Jana Pavla II.) krakovským arcibiskupem v roce 1964. Oba v následujících letech zůstali blízkými přáteli.

Životopisec sv. Jana Pavla II. George Weigel nazval Wyszyńskiego „chytrým

a pevným vyjednavacem“, který obratně vzdoroval vatikánské Ostpolitik ve vztahu ke komunistickému režimu.

Když se papež Pius XII. roku 1953 rozhodl jmenovat Wyszyńského kardinálem, režim zabránil tomuto polskému duchovnímu odcestovat do Říma.

Narodil se roku 1901 ve vesnici Zuzeła ve východním Mazovsku (tehdy bylo součástí Ruského impéria). Na kněze byl vysvěcen ve věku 24 let a svou primici sloužil ve svatyni Jasna Góra v Čenstochové. V době varšavského povstání proti Němcům v roce 1944 působil jako vojenský kaplan a v roce 1946 byl jmenován lublinským biskupem.

Wyszyński zemřel 15 dní poté, co byl roku 1981 spáchán atentát na papeže Jana Pavla II. a ten při něm byl postřelen. Jan Pavel II. se nemohl zúčastnit jeho pohřbu, ale v dopise polskému národu napsal: „Rozjímejte především o osobě nezapomenutelného primase, kardinála Stefana Wyszyńskiego blahé paměti, o jeho osobnosti, jeho učení, jeho roli v tak těžkém období našich dějin.“

Papež František 2. října na setkání s prefektem kongregace kardinálem Angelem Becciu pověřil Kongregaci pro svatořečení, aby vydala dekret týkající se Wyszyńskiego a sedmi dalších osob na cestě ke svatosti.

Papež rovněž schválil zázraky připisované dvěma italským ctihodným služebníkům Božím: P. Francesca Mottoly a Alessandry Sabatiniové, mučednictví španělského laika Juana Roiga Digglea a Brazilky Benigny Cardoso da Silva.

Promulgací Vatikán uznal heroické ctnosti italského biskupa Augusta Cesara Bertazzoniho, Francouze P. Louise Querbase a španělské řeholnice Marii Francisce od Dítěte Ježíše.

CNA

SLOVO BISKUPA

Před několika dny jsem se zájmem sledoval program na veřejnoprávní televizi věnovaný problematice náhrady už nefunkčního lidského srdce srdcem dárce, který zemřel z jiných důvodů. V posledních letech se v této oblasti dosahuje velmi povzbudivých výsledků a zachránily se u nás ročně desítky a celosvětově stovky životů. To jsou technické věci, ve kterých se velmi rychle zlepšujeme. Ale nemělo by se zapomínat na etické a morální otázky, které jsou s tím spojené, a na pokrok, který se i v této oblasti vyžaduje. Jsem přesvědčen, že mnozí lékaři a vědci se jim maximálně věnují. Protože na jedné straně když člověk pomáhá druhému člověku prodloužit si život, je to velmi záslužné. Na druhé straně ale hrozí nebezpečí, že se člověk začne cítit všemocný, že všechno dokáže, a dokáže ještě víc a víc, prakticky nepřipouští, že má své hranice. Není to jediná a výlučná oblast, ve které hrozí, že se to bude projevat. Technika a technologie umožňují člověku stále jít dál a dál prakticky ve všech oborech... A kde bude konec? V této pasti „všemohoucnosti“ se může nacházet nejen nevěřící člověk, ale i věřící. Je to tehdy, když naše víra kolísá a chováme se prakticky tak, jako bychom nevěřili, že něco hodnotného a trvalého dokážeme jen s pomocí Boží a při respektování jeho přikázání, a myslili si, že vždycky to, co my chceme, chce (musí chtít) i Bůh. V důsledku toho se už dávno z naší veřejné diskuse prakticky vyloučil jakýkoli nadpřirozený vliv, jakýkoli Boží prvek. Zapomínáme, že ne materiální a technická základna vytváří a umožňuje duchovní hodnoty (marxistický přístup), ale duchovní „základna“ (Bůh) umožňuje a vytváří podmínky pro aplikaci matérie pro dobro všech lidí na světě. Je dobré si stále uvědomovat, že vždycky byla, je a bude první duchová podstata (Bůh), a až pak může i v hmotné oblasti něco vzniknout a udělat nějaký skutečný pokrok. Nikdy ne naopak.

+Ladislav Hučko

Mons.ThDr. RNDr. Ladislav Hučko, CSC, apoštolský exarcha řeckokatolické církve

OPRAVDOVÉ ŠTĚSTÍ SPOČÍVÁ V PŘIJETÍ BOŽÍ VŮLE

Rozhodnutí nezapsat dítě nekatolického homosexuálního páru do katolické školy sv. Anny v Prairie Village žel upoutalo pozornost několika místních a některých celonárodních médií.

Nepřekvapí, že světská média líčila toto rozhodnutí ve velmi negativním světle. Někteří věřící z farnosti sv. Anny a také mnozí další lidé z Missouri i Kansasu podepsali petici, v níž naléhají, abych dané rozhodnutí přezkoumal. Věřím, že většina signatářů petice a mnoho dalších kritiků tohoto rozhodnutí mají dobré úmysly. Mají opravdový zájem o ono dítě a homosexuální pár. Sdílím jejich starost o blaho dítěte i rodičů, ale rozcházíme se v názoru na to, jak má vypadat uctivé a soucitné jednání s nimi.

Vím, že tento problém znepokojuje řadu lidí, protože se jedná o velmi emotivní záležitost. Většina z nás zná někoho z rodiny nebo mezi přáteli, kdo se potýká s náklonností ke stejnému pohlaví. Máme takového člověka rádi a přejeme si pro něj to nejlepší. Je velmi důležité podotknout, že náklonnost ke stejnému pohlaví není hříchem. Někteří velice ctnostní lidé, které znám, jsou osobami s náklonností ke stejnému pohlaví a rozhodli se žít v cudnosti.

Jedním z pozitivních rysů současné kultury je to, že je pro ni nepřijatelné zesměšňovat homosexuály.

V jádru naší katolické víry je respekt k důstojnosti každého člověka, neboť je stvořen k Božimu obrazu a má v Božích očích takovou hodnotu, že za něj Ježíš dal život na Kalvárii. V první kapitole Bible čteme: „Bůh stvořil člověka, aby byl jeho obrazem, stvořil ho, aby byl obrazem Božím, jako muže a ženu je stvořil.“ Lidské bytosti jsou mistrovským dílem Božího stvoření. Uprostřed všeho stvoření Bůh dal lidem svobodu vybrat si, zda budou konat jeho vůli, či nikoli.

Hlavním účelem našich farních škol je pomáhat katolickým rodičům formovat jejich děti ve víře. Spolupracujeme

Foto: © Roman ALBRECHT / Člověk a víra

Hlavním účelem našich farních škol je pomáhat katolickým rodičům formovat jejich děti ve víře. Spolupracujeme tak s rodiči, kteří pomáhají svým dětem objevit jejich důstojnost, kterou jim dal Bůh.

tak s rodiči, kteří pomáhají svým dětem objevit jejich důstojnost, kterou jim dal Bůh. Naše školy se snaží pomáhat studentům nejen poznávat Boha, ale s Bohem se setkávat a zakoušet jeho jedinečnou osobní lásku k nim.

Manželství je heroismus

Snažíme se pomáhat rodičům v jejich úsilí pomoci dětem stát se Ježíšovými učedníky a přáteli. Pokud budeme toto poslání vykonávat správně, pak budou naši studenti motivováni snažit se, co

nejlépe dovedou – ne kvůli lidským poctám a chvále, ale ke slávě Boha, který jim daroval život a svěřil jim jejich talenty a obdarování.

Významnou součástí této duchovní formace je pomáhat našim studentům rozvíjet si ctnosti nezbytné k tomu, aby mohli vést mravný život. K této formaci ve ctnostech patří pěstování cudnosti, pomoc našim studentům pochopit smysl a účel jejich sexuality. Naši studenti se také učí o povaze manželství jako povolání k heroické, věrné, plodné a trvalé

lásce, která slouží jako základ rodiny.

Ve druhé kapitole knihy Genesis nalézáme slova, která se ozývají při svatebním obřadu: „Proto opustí muž svého otce i matku a přilne ke své ženě a stanou se jedním tělem.“ V předchozích verších knihy Genesis Bůh prvním lidem nařídil, aby plodili a množili se, naplnili zemi a podmanili si ji.

A tak na samém začátku Bible nalézáme základní principy křesťanského manželství: 1) vzniká mezi jedním mužem a jednou ženou; 2) je trvalé, nelze ho rozloučit; a 3) je plodné – otevřené tomu, že se spolu s Bohem stane tvůrcem nového lidského života. Když Ježíš v evangeliu odpovídá na otázku, zda je dovolen rozvod, cituje z knihy Genesis, aby popsal Boží záměr pro manželství.

Zatímco Bible pomáhá křesťanům pochopit účel naší sexuality a manželství, tytéž pravdy jsou nám dostupné i prostřednictvím rozumu. I bez výhody biblického zjevení nekřesťanské společnosti a kultury chápaly manželství jako trvalý svazek mezi mužem a ženou k jejich prospěchu a ku prospěchu dětí narozených z jejich svazku.

Již samotná podoba našich těl odhaluje jejich účel a význam sexuální intimity – spojení muže a ženy. Toto nejhlubší tělesné vyjádření lidské lásky má svou povahou vytvořit trvalé pouto mezi mužem a ženou.

Rodiče jsou prvními učiteli

Jedinečné a trvalé pouto manžela a manželky vytváří ideální prostředí pro narození dítěte. Děti mají prospěch z toho, že jsou svědky lásky otce k jejich matce a matky k jejich otci. Podobně dětem prospívá, že přijímají jedinečnou lásku od svého otce a matky.

Znamená to, že děti, které vyrůstají pouze s jedním rodičem nebo v domácnosti, kde je nevychovává ani jeden z jejich biologických rodičů, jsou odsouzeny k nezdarům a neštěstí? Doufám, že nikoli, protože sám jsem byl vychováván jen jedním rodičem.

Potýkají se však takové děti s problémy navíc? Rozhodně ano. Tyto děti potřebují mnohem více lásky a větší podporu. Katolické školy se snaží pomáhat v mnoha oblastech, když rodiče, kteří

Foto: Christin Noelle / Unsplash

Naši studenti se také učí o povaze manželství jako povolání k heroické, věrné, plodné a trvalé lásce, která slouží jako základ rodiny.

nežijí zrovna v ideální situaci, usilují o výchovu zdravých a svatých dětí.

Děti se učí při skvělém výkladu ve třídě, čtou tu nejlepší literaturu a prostřednictvím moderních technologií mají k dispozici bohatství informací. Avšak největší vliv na mravní formaci dítěte má svědectví a příklad těch nejdůležitějších dospělých v jejich životě.

Rodiče jsou prvními učiteli svých dětí, obzvláště pokud jde o víru a ctnosti. Naše školy navazují s rodiči partnerství. Požadujeme, aby se rodiče zavázali, že se ze všech sil budou snažit být doma vzorem formace mravního života, kterou jejich děti získávají v naší katolické škole.

Je mnoho způsobů, jak se můžeme postavit proti účelu, k němuž bylo stvořeno lidské tělo. Mezi sexuální hříchy patří cizoložství, smilstvo, masturbace, pornografie, homosexuální jednání, promiskuita ve všech svých podobách a tak dále. Kdykoli se vzbouříme proti Božímu plánu, vždy se objeví závažné a nevyhnutelné negativní důsledky vyplývající z našeho rozhodnutí.

Vzhledem k naší porušené lidské přirozenosti tyto hříchy existovaly vždy. V naší společnosti, která prošla sexuální revolucí, je však odlišné to, že ctnosti jako čistota, skromnost a cudnost jsou ve světové kultuře terčem posměchu.

Zároveň kultura silně podporuje rozhodnutí popírat takovou základní skutečnost, jako je podstata manželství. Morálka naší kultury už není založena na rozumu a pochopení smyslu tak základní instituce, jako je manželství. A tak je manželství dnes tím, čím ho chceme mít a za co ho prohlašujeme.

Někteří lidé si kladou otázku: Proč nezapsat dítě homosexuálního páru, když tu jsou i rodiče, kteří nežijí způsobem, který by byl v souladu s katolickým morálním učením? Nevím, zda ti, kteří se takto ptají, znají intimní detaily ze života ostatních rodičů, nebo jak by podle nich církev měla takovéto znalosti získávat.

Společenský respekt k manželství

Uvažme však případ heterosexuálního páru, kde jeden z manželů žil v předcho-

Foto: Irina Murza / Unsplash

Rodiče jsou prvními učiteli svých dětí. Požadujeme, aby se rodiče zavázali, že se ze všech sil budou snažit být doma vzorem formace mravného života.

zím manželství, které nebylo prohlášeno za neplatné. V takovém případě by duchovní pastýř požadoval, aby se snažili o jeho zneplatnění. Je možné, že jejich situaci lze uvést do souladu s církevním učením.

Ale i kdyby to možné nebylo, nevytváří to takové zmatení, jaké způsobuje homosexuální pár, protože jejich neplatné manželství není v rozporu se základní složkou povahy manželství.

Manželství je svou povahou veřejný závazek. Homosexuálové hájí manželství osob stejného pohlaví proto, že chtějí, aby jejich svazky získaly společenské uznání. Rozhodli se podílet se na snaze o redefinici manželství. Veřejně projevují nesouhlas s podstatnou složkou křesťanského manželství – totiž že je to svazek jednoho muže a jedné ženy.

Manželství svou povahou dává páru právo na sexuální intimitu. Rozhodnutí

homosexuálních párů uzavřít manželství zde opět veřejně protiřečí katolickému morálnímu učení o hříšnosti homosexuálního jednání a je součástí snahy o normalizování nemorálního jednání.

Upřímně řečeno, nedomnívám se, že by přijetí dítěte homosexuálního páru do některé z našich škol bylo pro takové dítě milosrdné nebo užitečné.

Nedávno jsem četl komentář jednoho z vůdců hnutí za práva homosexuálů, kterého rozčílil přístup jiné diecéze, která naopak umožňovala přijetí dětí homosexuálních rodičů. Rodiče museli přijít na pohovor s duchovním, a pokud duchovní dítě přijal, museli podepsat slib, že se budou držet katolického učení.

Tento homosexuální aktivista nejprve položil otázku, proč pár osob stejného pohlaví chce, aby jejich dítě chodilo do školy, která učí, že homosexuální jednání je nemorální. Poté prohlásil, že církev –

tím, že vyžaduje, aby homosexuální páry podepsaly slib, že budou veřejně podporovat katolické učení – je ve skutečnosti vybízí k tomu, aby lhaly.

V kultuře, která oslavuje manželství osob stejného pohlaví jako kulturní pokrok a povzbuzuje homosexuály, aby byli hrdí na svůj životní styl, naše církve musí prosazovat morální pravdu.

Jistě, k tomu, abychom hřešili, musíme vědět, že daný skutek je hříšný a svobodně se rozhodnout, že jej přesto vykonáme. Papež František má pravdu. Ačkoli můžeme posuzovat objektivní morální povahu určitého skutku, není na nás, abychom soudili stav srdce druhého člověka. Mravní zmatení a chaos v naší společnosti pochopitelně ovlivňuje vinu jednotlivců.

Existují však závažné důsledky, když používáme naše tělo způsobem, k němuž nebylo určeno. To je také důvod, proč se homosexuální muži většinou dožívají mnohem nižšího věku než muži heterosexuální.

Víme, že cestou ke skutečnému štěstí a trvalé radosti je konání Boží vůle a ctnostný život. Proto církev musí jasně a s láskou hlásat morální pravdy.

Lidé s náklonností ke stejnému pohlaví mohou vést velmi šťastný a plodný život. Mohou se těšit krásným cudným přátelstvím. Existuje mnohé, čím mohou přispět společnosti a církvi. Tím nechci říct, že žít cudně je snadné, ale Pán Ježíš neslibuje snadný život žádnému ze svých učedníků.

Slibuje však bohatý život a plnou radost těm, kdo jsou ochotni ho následovat na cestě pravé lásky.

*Mons. Joseph Naumann
The Leaven
Přeložil Pavel Štička*

*Mons. Joseph Naumann,
arcibiskup Kansas City*

VESELOST – VLASTNOST CHARAKTERNÍHO ČLOVĚKA

Představujeme 28 vlastností (ctností), kterými je budován dobrý lidský charakter, jak je přednášel pro mladé v Univerzitním pastoračním centru v Bratislavě kněz P. Milan Bubák SVD.

Dobrymi komunikatory se nerodime, stavaame se jimi. Krasnou ilustraci tohoto tvrzeni je vyrok Normana Cousinse, ktery se díky tvrdé práci na sobe stal jedním z nejvíce vynikajících komunikátorů naší doby. Když poprvé přednášel v Town Hall v New York City, která byla tehdy Mekkou všech řečníků, nijak zvlášť neza- ujal. Přes dobrý obsah přednášky to ne- stálo za mnoho. Po přednášce ho oslovil jistý Bennet Cerf, knižní vydavatel a ná- ruživý sběratel vtipů, a poradil mu, aby šel na věc jinak. Hlavně mu doporučil, aby svou řeč okořenil trochou humoru. „Začni vtipným příběhem,“ poradil mu. „Zvlášť dobré jsou příběhy, ve kterých vy- stupují nějaké celebrity. Nezažil jste něco v nedávné minulosti s někým slavným nebo známým?“ Cousins se zamyslel a na něco si vzpomněl. Nedávno se mu stalo, že měl řečnit. Měl však tak strašnou trému, že člověk, který seděl vedle něho v první řadě přednáškového sálu, mu bě- hem projevu jeho předřečníka řekl: „Co se děje? Jste bledý jako stěna.“ Byl to sho- dou okolností jeden slavný generál ame- rické armády Dwight David Eisenhower. Cousins se mu svěřil, že při pomýšlení na to, že má hovořit ke shromáždění tolika univerzitních špiček, oblečených do aka- demických talárů, má zimnici. „Udělejte, co vždy dělám já,“ říká mu Eisenhower. Vždy, když se cítím před projevem ztré- movaný, použiji malý trik. Podívám se na lidi v přednáškovém sále a představím si je, jak přede mnou sedí v roztrhaných a vytahaných pyžamech.“

Oba říkáte to samé!

Bennetovi Cerfovi se Cousinsova his- torika zalíbila a poradil mu, aby ji použil na následující veřejné prezentaci. Že mu to určitě pomůže. Publikum se zasměje

Foto: Gellinger / Pixabay

Cousins byl pevně přesvědčen, že veselost je nejen zdrojem řečnického úspěchu, ale že přispívá také k dobrému zdraví.

a vytvoří to příjemnou náladu. Napětí určitě pomine. Za dva týdny měl Cou- sins hovořit v St. Louis. A zařídil se, jak mu Cerf poradil: prozradil jim radu, kte- rou mu dal Eisenhower. Příhodu pově- děl... a ticho! Posluchači před ním měli kamenné tváře. Zbytek přednášky byl hrozný: jeden bolestivý porod s krvavým potem.

Po přednášce za ním přišel jeden muž. Zajímalo jej, zda to, co povídal o Eisenhowerovi je pravda. Cousins sa-

mozřejmě tvrdil, že ano. Vždyť ví, že si to nevymyslel. „To je zvláštní,“ říká muž. „Před týdnem zde v té samé místnosti měl přednášku jistý Bennet Cerf a tvrdil, že se to stalo jemu.“

Cousins byl otráven neférovostí Benneta Cerfa. Těto trapnosti však nedo- volil, aby jej znechutila, aby mu zabráni- la v používání humoru při následujících přednáškách. To mu nakonec pomohlo, že se užívání humoru postupně naučil a začal mít velké úspěchy. Cerf mu dal

dobrou radu, ač ne dobrý příklad. Stal se nejen sebevědomým a úspěšným řečníkem, ale i dychtivým studujícím humoru. 20 let byl redaktorem časopisu *Saturday Review*, kde měl pevné místo zdravý humor, hlavně když šlo o představování osobností. Nesnášel například vymyšlené či scestné zprávy o významných lidech. Humor v jeho časopise se však stal známým a váženým.

Cousins byl pevně přesvědčen, že veselost je nejen zdrojem řečnického úspěchu, ale že přispívá také k dobrému zdraví. Aby tuto tezi dokázal, strávil hodně let výzkumem. Své závěry shrnuje v knize: *Hlava nejdříve: Biologie naděje* (*Head First: The Biology of Hope*). V knize je mnoho důkazů, jak je veselost schopná člověku pomoci překonat nemoc, a to dokonce velmi vážnou.

Například smích může uvolnit endorfíny, které se chovají jako bolest utišující prostředky, které přirozeně produkuje tělo samo. Jeho zásluhou lépe funguje i imunitní systém. S jeho pomocí se pohybuje mnoho vnitřních orgánů, je pro ně jakýmsi „vnitřním joggingem“, jak to Cousins rád nazýval. Není snad jogging pro tělo (i ducha) vynikající věc?

Nejlepší lék

Knihou rovněž poukazuje na fakt, že smích redukuje „citlivost na neklid“ a zlepšuje pohled pacienta na život a utrpení. Výzkumníci Rod Martin a Herbert Lefcourt z Univerzity Waterloo objevili pozitivní vztah mezi humorem a lidskou schopností vyrovnávat se s osobními problémy a stresey.

Cousins je v dobré partě, když tvrdí, že humor přispívá ke zdraví a pohodě. Vždyť už Písmo nám tvrdí, že „veselé srdce slouží ku zdraví, skleslý (zmrazený, zraněný) duch však kosti vysouší“ (Přís. 17,22). „Vlož svou hlavu do veselosti a smíchu,“ poznamenává Shakespeare, „které likvidují tisíce škod a prodlužují život.“ A časopis *Reader's Digest* mnoho let opakuje: „Smích je nejlepším lékem.“

Dnes se neustále zvyšuje počet lékařů, zdravotníků, psychologů a pacientů, kteří používají veselí a smích ke zmírnění stresu, k uvolnění bolesti, ulehčení zotavení a všeobecně k dodání světla pro pohled člověka na život. Za to si Norman

Foto: Caju Gomes / Unsplash

Smysl pro humor je tyčí, která vyvažuje naše kroky, jak tak kráčíme po laně života.

Cousins určitě zaslouží velkou úctu, víc než kdokoli.

KOMENTÁŘ

Tomas C. Haliburton, humorista z Nova Scotia, který žil v 19. století, se vyjádřil o ctnosti humoru velmi duchaplně, moudře a opravdu dobře. Říká: „Nic se nevyrovná švandě? Já sám tento dar nemám, ale líbí se mi u jiných. Každý z nás potřebuje protizávaží, které by nám pomohlo vyrovnat nerovnováhu, kterou do našeho života přinášejí smutné vztahy. Bůh nám do srdce vložil slunečná místa; proč bychom je měli chránit před světlem?“ Tato „slunečná místa“ jasně říkájí, že veselost je ctnost ustanovená Bohem, že je praktickým znamením Božího mi-

losrdenství. Když ustrašenost je závaží, pak veselost je protiváha; jedno je gravitace (zemská tíže), druhé levitace (zdvíhnutí ze země). John Wolcot říká: „Starost do naší rakve jeden hřebík zatluče, určitě; ale každé rozjaření, veselé, jeden hřebík z ní vytáhne.“ Mahatma Gandhi se dotkl nebezpečí, do kterého se dostal depresivní Hamlet, když napsal: „Smysl pro humor je tyčí, která vyvažuje naše kroky, jak tak kráčíme po laně života.“

Kdybychom modifikovali Shakespeara, vyšlo by nám: Jak do zimy naší nespokojenosti přijde smích, promění se na slavné léto. Anebo jak poznamenává Victor Hugo: „Smích je slunce, které snímá zimu (chlad) z tváře člověka (z lidské tváře).“ Mezi filosofy, kteří se ztotožňo-

Foto: Bernard Hermant / Unsplash

Důsledkem jsou úzkosti, deprese, konflikty. Neumíme se brát na lehkou váhu, vtipněji. Nepříjemným důsledkem je i to, že nikdy nedorosteme ani osobně ani profesionálně.

vali s veselostí, je nejvýraznější Democritos, řecký kosmopolita, který se narodil okolo roku 460 před Kristem. Zdůrazňování hodnoty dobrého humoru v etickém učení mu vyneslo titul „smějící se filosof“. Celá řada světců se ztotožňovala s humorem. Například sv. Thomas Moor. Erazmus se o něm vyjádřil: „Od dětství byl tak požehnaný žertem, že by se mohlo zdát, že vtipkování bylo hlavním potěšením jeho života.“ V dospělosti „jeho tvář odrážela jeho charakter: vyjadřovala milou a přátelskou veselost se špetkou potměšilosti.“

Podstata humoru

Dalšími jsou sv. Filip Neri a sv. Vavřinec, diákon. Sv. Filipovi papež nabídl kardinálský klobouk a s ním samozřejmě kardinálskou funkci jako ocenění jeho práce mezi chudými v Římě. Sv. Filip nejdříve vzdoroval. Pak se však vyjádřil, ať jej (klobouk) přinesou, aspoň bude mít jeho

kocour kde spát. Sv. Vavřince odsoudili k trestu smrti upečením na roštu. Když rozsudek vykonávali, Vavřinec vtipkoval a poradil prý katům, aby ho už otočili na druhou stranu, protože na jedné je už prý upečený.

V čem spočívá podstata skutečného humoru? Známe totiž i humor, který ve skutečnosti humorem není. Humor spočívá ve schopnosti člověka rozpoznat neshody života. *Encyklopedia Britannica* definuje smysl pro humor takto: „Je to vnitřní schopnost člověka dobrosrdečně uvažovat nad životními kontrasty a své uvažování (slušně) vyjádřit v řeči, literatuře nebo jinými formami umění.“

Boží humor

To je velmi dobrá definice. Když zkoumáme skutečný humor, zjistíme, že když jsme něco nazvali nebo nenazvali humorem – často proto, abychom to věděli – mělo to přesně tyto rysy: to, co se říká

lo, poukázalo na nějaký životní rozpor. Vždyť co jiného jsou skuteční humoristé? Ne-li ti, co mají nos a oči, které rozeznávají skutečnou podstatu věcí a umí to vynést na světlo? Skutečný humorista umí perfektně ukázat na hlouposti, které lidi dělají, ač se tváří moudře. Přesně tak funguje humor i v Písmu Svatém. Například v Žalmu 2 se popisují králové tohoto světa, kteří kují plány proti Pánovu Pomazanému, ale přitom zapominají, že Bůh je vidí: „Ten, co na nebesích přebývá, se jim vysmívá; Pán na ně přivede posměch,“ říká žalm (1,4). Nevědí, že to, co dělají je hloupost. Důvodem pro Boží humor je tu hloupost, rozpor v těch, kteří se smrtelně vážně snaží učinit většími, než ve skutečnosti jsou. Odmítají uznat, že jejich život zcela závisí na Bohu. K tomu, aby se mohli opřít proti své pýše, potřebují určitou dávku zdravého poznání sebe sama. Tu však nemají. Kdyby měli smysl pro humor, jak si povíme dále, tak by to dokázali. Dalším místem je například Žalm 37: „Hřšíšník klade nástrahy spravedlivému a skřípe proti němu zuby. Ale pán se mu směje, protože již vidí, jak se blíží jeho den.“ (12–13)

Svůj život bereme někdy příliš vážně

Takových míst je v Písmu mnohem víc. Jedním z nejkrásnějších je v evangeliích podobenství o boháčovi, kterému pole dalo velkou úrodu, a on se rozhodl postavit si větší sýpky. Zapomněl však, že podstata jeho života je v něčem zcela jiném. Proto mu Pán říká: „Blázne! Ještě této noci bude vyžádán tvůj život, a co jsi nashromáždil, čím bude?“ (Lk 12,20).

Člověk, který má smysl pro humor, však nevidí rozpory jen u druhých, ale i ve vlastním životě. A možná hlavně v sobě. Takovou myšlenku nese i náš úvodní příběh o Cousinsovi. Mnohokrát sebe a svůj život bereme tak vážně, že nám to působí závažné problémy. Důsledkem jsou úzkosti, deprese, konflikty. Neumíme se brát na lehkou váhu, vtipněji. Nepříjemným důsledkem je i to, že nikdy nedorosteme ani osobně ani profesionálně. Pěkným příkladem je studium cizího jazyka. Když se člověk učí cizí jazyk v cizí kultuře, je jasné, že vždy vypadá jako „blbeček“. Je to těžké

Foto: Magdalena Šmolnicka / Unsplash

Jednoznačně by se křesťan nikdy neměl vysmívat hlupákům. Více by mu mělo záležet na vlastní ochotě snášet třeba i výsměch, protože ví, že taková je cena moudrosti.

hlavně pro člověka, který je starší, a dokonce již úspěšný a vážený. Může se stát, když nebude schopný nechat si dělat ze sebe legraci, že bude říkat jen to, co ví, nebo nebude ochotný se mýlit, začne se vyhýbat lidem a nebude komunikovat. Výsledek: nic se nenaučí. Při studiu všech věcí, nejen jazyka, musí člověk ukázat, že něco neví, že má limity. Proto se potřebuje učit. To může být i směšné. K tomu je třeba hodně pokory.

To nejhorší však není, když se neumíme uvolnit, protože věci dramatizujeme, ale když si začneme o sobě moc namlouvat a tak se staneme pyšnými a (dle nás) nedotknutelnými.

Uzdravující humor

To je případ člověka tak opojeného pocitami, že zapomene na své základy, když získá funkci, titul nebo postavení. Říká to latinské přísloví: *Honores mutant mores* (pocit mění mravy). Pocit mnohé lidi deformují. Jejich nositelé se začínou chovat arogantně, domýšlivě, nepřístupně. Pro takového člověka může být právě humor hodně uzdravující. Představme si člověka, který se chová velmi domýšlivě

a je chorobně zahleděn do sebe. Rozhodne se, řekněme, že se ožení. Všechno chce mít připraveno na jedničku. Proto investuje do příprav hodně peněz i energie. Na všechno se musí myslet. Nic nečekaného se nesmí stát. Dělá to proto, aby se ukázal. Aby dal najevo, že není jen tak někdo. Představme si nečekaný incident. Za zvuků fanfár kráčí se svou snoubenkou k oltáři a najednou uklouzne na banánové slupce, které si nevšiml, protože splynula s pestrým kobercem. On sebou praští v celé délce a na obličej (ksicht). A vážný škrobený dav se začne s chutí a od srdce smát. Takový incident může mít víc následků. Pokud náš domýšlivec nemá smysl pro humor, začne se rozčilovat, urazí se a tvrdě půjde za tím, aby vyšetřil, kdo je zodpovědný, koho potrestá. Když má smysl pro humor, rozchechtá se i on a možná to bude i moment obnovy nebo dokonce obrácení, protože si uvědomí, nač se naparovat, vždýt jsme vlastně všichni stejní. Autoři v tom smyslu rádi porovnávají čtyři latinská slova, která mají stejný kořen: *humus* (zem, půda), *humanus* (člověk), *humor* a *humilitas* (pokora). Vykládají to takto:

člověk byl stvořený ze země. Na to by neměl nikdy zapomenout. Může mít velké ambice, zastávat vysoké posty, vykonávat důležité funkce. To je v pořádku. Neměl by však nikdy zapomenout na to důležité: že je stvořením, které udělal Bůh ze země a bude celý život na Bohu závislé. To není potupa, ale právě v tom je jeho sláva. Když na to zapomene, měla by mu pomoci pokora, kterou vyvolá humorná situace. Pokora je základem smyslu pro humor. V humorné situaci si vysoce postavený člověk, který se cítí pokořený, neřekne: „Opustím svou funkci, neboť nic nejsem.“ Spíše si řekne: „Budu pokračovat v tom co dělám, ale chci žít v pravdě. Jsem jen obyčejný člověk jako každý jiný na světě...“ Musí to na něm zanechat úžasné následky. Aby to člověk dokázal, musí být zralý. Komik Woody Allen jednou řekl: „Když děláš humor, uvědom si, že ne vždy sedíš za stolem se zralým člověkem.“ Jen zralý člověk se při humoru neurazí, ale naopak si začne dělat legraci sám ze sebe. Nezralý se urazí. Proto humoristé byli často předmětem pronásledování domýšlivých a totalitárních politiků a režimů.

Nemůžeme mít totální kontrolu

Někteří odborníci tvrdí, že humor je narušením naší snahy o kontrolu situace. Je to vidět i na shora popsáném příběhu. Náš domýšlivec chtěl mít svou svatbu dokonale pod kontrolou. Kdyby se mu to podařilo, nic humorného by se nestalo. Ale banánová slupka všechno narušila. Stalo se něco nepředvídatelného, nedalo se tomu zabránit. Proto došlo k humorné situaci. Zajisté proto je humor humorem: spontánní, nečekaný. Což jsme se nenasmáli a výborně nepobavili, právě když se stalo něco neočekávaného v situaci, která vypadala ve své struktuře velmi vážně? Někomu začne zvonit budík v tašce při promoční slavnosti, kocour vběhne do kostela při mši, někdo se v hovoru přerekne a vysloví něco tak trapného, že by se raději do země propadl... A nám je veselo. Neznamená to, že bychom měli zrušit nalinkované (dobře připravené) situace nebo nerespektovat vážnost určitých událostí. Z toho vyplývá, že v podobných chvílích máme možnost chápat své hranice (omezení). Také si uvědomujeme,

že nemůžeme mít totální kontrolu nade vším. V životě jsou důležitější záležitosti.

Podívejme se na formy humoru: co je a co není humor? Ne vše, čemu se smějeme, je opravdu humor. Známe zhruba následující formy humoru: duchaplnost, satira, sarkasmus, ironie a parodie. Některá je jednoznačně humorem, některá nikdy humorem není, některé jím mohou a nemusí být. Záleží na okolnostech. Duchaplnost (*wit*) je humor. Její podstatou je schopnost moudře, vhodně a spontánně zareagovat na stávající situaci či výrok. Když je urážlivá, není humorem (neboť podle definice je humor dobrosrdečný), je to sarkasmus. Sarkasmus není humor, ač se mu lidé chechtají. Jeho účelem je urazit a zranit. Ironie také není humorem, protože stejně má úmysl člověka píchnout. Používá se tak, že se řekne přesný opak toho, co se myslí a většinou se z tónu řeči pozná pravý význam: „Ta tvoje přednáška zcela jistě vstoupí do dějin!“ Satira humorem je, protože obvykle velmi slušně poukazuje na hloupost: konkrétního člověka, lidí jako takových nebo i sebe sama. Satira může i evangelizovat. Parodie humorem být může. Je to napodobování kohokoli, jeho stylu, myšlenek, chování apod. Parodie je nastavený zrcadlem.

Mějme smysl pro humor!

Jak nám zní myšlenka, že bez smyslu pro humor nemůže být člověk křesťanem? Je pravdivá. Pohledme jak. Když se nám nikdo nesměje, znamená to, že nevybočujeme ze stereotypu (nevychníváme z řady). Nestojíme za pozornost. Znamená to, že jsme konformní a dokonale zapadáme mezi většinu. Křesťanství je však vždy něco nového. Mělo by být! Ten, kdo začne vychnívat, bude vždy centrem pozornosti. Někoho bude inspirovat, někoho rozčilovat. Je známo, že vypořádat se s nepřijemnými lidmi účinně dokáže výsměch. Byl to případ Krista. Říkal věci, které byly pro jeho okolí tak revoluční a neobvyklé, že se lidé pohoršovali. Odborníci i tak shodně říkají, že celkově příchod Krista a mnohé jeho řeči a činy byly pro jeho okolí absurdní, protože nesplňovaly očekávání. Byly narušením logiky: např. početí a narození Boha podivným způsobem z Panny, ve chlívě, dětství v chudobě Nazareta, řeči

Foto: © Krystof Wanek / Člověk a víra

Jak nám zní myšlenka, že bez smyslu pro humor nemůže být člověk křesťanem? Je pravdivá.

o tom jak mocní budou svrženi z trůnů a poníženi naopak povýšeni, jak nebude při modlitbě v chrámu odpuštěno spravedlivému farizeji, ale zhyralému celníkovi... a nakonec Ježíšova smrt na kříži, kterou sv. Pavel nazval bláznovstvím. Celé křesťanství je v podstatě bláznovstvím, protože jeho požadavky jsou nelogické v porovnání s tím, co uznává svět. Proto skuteční následovníci Krista budou vždy pro smích. Opilci se budou vysmívat střízlivým. Smilníci čistým. Zloději poctivým. Silní slabým, vlk beránkovi. Jenže – základní otázka v celých dějinách zní: Kdo je tu vlastně k smíchu? Konec konců směšný je ten, kdo všechnu svou naději vkládá do časných věcí a neumí se zaměřit na věci trvalé. „Blázen (ten, kdo je k smíchu) si v srdci řekne: Bůh není! Zkažení jsou a ohavnosti páchají. Nikdo z nich nedělá dobře. Pán se dívá z nebe na lidské syny a zkoumá (sleduje), zda je kdo rozumný a hledá Boha.“ (Ž 14,1–2)

Smát se sobě a své hlouposti

Jednoznačně by se křesťan (křesťané) nikdy neměl vysmívat hlupákům. Víc by mu mělo záležet na vlastní ochotě snášet třeba i výsměch, protože ví, že taková je cena moudrosti. K tomu je však zapotře-

bí vypěstovat si smysl pro humor, schopnost nechat si ze sebe „střílet“ a schopnost smát se sobě a své hlouposti, kterou je každý z nás čas od času obšťastněn. Hlavně je k tomu potřeba mít pokoru, tento největší dar Boží.

Jak jsi na tom s humorem ty? Jak bereš sám sebe? Umíš se uvolnit? Necháš si ze sebe střílet?

Souhlasíš, že pokora je nejdůležitější složkou humoru? Že je potřebná, abychom humoru rozuměli, když nás humor pokoře také učí?

Kde jsou podle tebe hranice humoru a nehumoru? Nejsi urážlivě „vtipný“?

Uznáváš, že humor je formou evangelizace? Že humoristé jsou pro každou společnost užiteční? Že nás humor drží při rozumu (životě)?

Co potřebuješ udělat, abys byl humornějším (veselejším) člověkem? Nebude to právě růst v pokoře?

Přeložila Sylva Bernardová

Zpracováno podle DeMarco, Donald.

The Heart of Virtue: Lessons from Life and Literature Illustrating the Beauty and Value of Moral Character. San Francisco: Ignatius Press, 1996.

PAWEŁ KONTNY

Mučedníci komunismu

Konec 2. světové války a přechod fronty byl v různých zemích Evropy prožíván odlišným způsobem. Příchod sovětských vojáků v prvních měsících roku 1945 proběhl v řadě zemí – především v Maďarsku, Rakousku, Německu – výrazně odlišným způsobem než v Československu. Krádeže, násilnosti a znásilňování žen a dívek pak byly následně dlouhá léta zamlčovány a bagatelizovány. Ti, kteří se pokoušeli bránit čest ohrožených žen, se pak často sami stali objektem násilí rozzuřených rudoarmějců. Bylo mezi nimi také několik kněží polské a německé národnosti. Za svou statečnost zaplatil životem také kněz Paweł Kontny z Horního Slezska.

Těžké dětství

Narodil se 29. června 1910 v obci Paprocany u města Tychy v Horním Slezsku v regionu Katovic. Byl jedním ze čtyř dětí Jakuba a Jadwigy Kontných. Tato slezská rodina byla pobožná a žila ve velmi chudých poměrech. Když bylo Pawłovi sedm let, zemřel mu otec, což výrazně ovlivnilo jeho život. Následně se snažil ze všech sil pomáhat matce, aby rodina nějak vyžila. Na obecnou školu nastoupil v roce 1916 a od roku 1924 studoval na gymnáziu v Mikołowě. O prázdninách tvrdě pracoval, aby pomohl matce s financemi a vydělal si peníze na studia – pracoval doma v hospodářství, v zámečnické dílně, a dokonce i v uhelném dole. Během gymnaziálních studií byl členem mariánského společenství a zajímal se o náboženské otázky. V roce 1931 se přihlásil k maturitě, ale z důvodu nemoci maturoval až v roce 1932.

V Tovaryštvu Kristovu

Poté se rozhodl stát se knězem a podal si přihlášku do kněžského semináře v Krakově. Přestože jej kněz z jeho farnosti doporučil k přijetí do semináře a uvedl, že je to jeho dlouhodobé a svobodné rozhodnutí, nebyl do semináře přijat,

Paweł Kontny. Foto: gazetylokalne.pl

z důvodu naplnění jeho kapacity. V časopise *Katolický průvodce* pak našel výzvu, že nová církevní instituce Tovaryšstvo Kristovo pro emigranty, nazývaná také jako kněžský zahraniční seminář, přijímá nové kandidáty. (Cílem této kněžské řeholní společnosti byla pastorační služba Poláků, jejichž celé generace žily v zahraničí, mnohdy bez duchovní služby a podpory.) Paweł Kontny byl jedním z prvních uchazečů tohoto řeholního společenství. Od listopadu 1932 pak vstoupil do noviciátu, který po roce úspěšně absolvoval. Po roce složil první řeholní profesi, a to do rukou arcibiskupa Augusta Hlonda, podporovatele uvedené řeholní instituce; věčné sliby pak složil v roce 1936. Po skončení noviciátu studoval filosofii na Duchovním arcibiskupském semináři v Hnězdně, kde byl rektorem kněz Michał Kozal, pozdější biskup a mučedník nacistického teroru. Ve studiích teologie pak pokračoval v arcibiskupském semi-

náři v Poznani. Kněžské svěcení přijal z rukou arcibiskupa Augusta Hlonda, polského primase, 3. června 1939 v poznaňské katedrále, o dva dny pak sloužil svou primiční mši v kostele sv. Marie Magdalény v Tychach.

Odmítnutí Volkslisty

Na své první působiště byl poslán představenými v duchu poselství řehole do Estonska do Kivoli, kde měl vypomáhat v duchovní správě a starat se o polské věřící. Do Kivoli přicestoval 14. července 1939, ale brzy jej zde zastihla zpráva o vypuknutí 2. světové války. Měl možnost odjet do Finska, ale rozhodl se vrátit do vlasti, kde se chtěl jako kaplan připojit k vojenským jednotkám. Při cestě domů se setkal v Lucku se svým kolegou z kongregace Aloizjem Dudkem a asi měsíc zde pracoval v pastorační, mimo jiné se staral o nemocné a zraněné. V říjnu se i s otcem Dudkem vrátili domů do Slez-

TRADICE OTCŮ

Z dopisu svatě Kláry svatě Anežce České: Za pomíjivé věci dostaneš slávu nebeského království

Tomu, který dává milost a o kterém věříme, že od něho pochází každý dobrý úděl a každý dokonalý dar, vzdávám díky za to, že tě ozdobil tak vynikajícími ctnostmi a znamenímí takové dokonalosti, že sis horlivým napodobováním dokonalého Otce zasloužila stát se sama dokonalou, takže jeho oči na tobě nevidí nic nedokonalého. To je ta dokonalost, pro kterou si tě sám Král vezme do nebeského přibytku, kde ve své slávě sedí na hvězdném trůnu. Vždyť jsi pohrdla důstojností pozemského království, nestála jsi o nabídku sňatku s císařem, vyvolila sis cestu svatě chudoby a s velkou pokorou a vroucí láskou jsi šla za tím, který si tě vybral za nevěstu.

Protože však vím, jak vynikáš ctnostmi, ušetřím tě další chvály a nebudu tě obtěžovat zbytečnými slovy, i když by nemuselo být zbytečné, co by tě mohlo potěšit. Avšak protože jen jedno je třeba, o to jedno tě snažně prosím a k tomu tě vybízím pro lásku toho, kterému ses dala jako obětí svatá a milá. Dodržuj dále, co dodržíš, dělej dále, co děláš, nevzdávej se, ale krácej rychle a lehce, bez klopýtnutí, bezpečně, radostně a vesele po cestě zaručující blaženost. Ničemu nevěř a nepopřávej sluchu ničemu, co by tě chtělo zvíkat v tvém předsevzetí nebo svést z cesty, abys neplnila své sliby Nejvyššímu s takovou dokonalostí, k jaké tě Duch Páně povolal.

Kdyby ti však někdo říkal nebo namlouval něco jiného, co by bylo na překážku tvé dokonalosti nebo v rozporu s Božím povoláním, při vši povinně uctě neposlouchej jeho rady, ale přimkni se jako chudá panna k chudému Kristu.

Vystavena pro něj v tomto světě pohrdání, sleduj, jak byl pro tebe pohrdán. V touze po jeho následování se dívej, vznešená královno, uvažuj a rozjímej, jak se tvůj Ženich, nejkrásnější ze všech lidských synů, pro tvou spásu stal ze všech nejubožejším, pohrdaným, zbitým, po celém těle pokrytým nesčetnými ranami a v úzkostech umírajícím na kříži. Budeš-li s ním trpět, budeš s ním i kralovat, budeš-li s ním snášet bolest, budeš se s ním i radovat, budeš-li s ním umírat přibita na kříž svých trápení, dostaneš přibytěk ve slávě svatých v nebi; tvé jméno bude slavné mezi lidmi a bude zapísáno v knize života. A tak místo toho, co je pozemské a dočasné, budeš mít po všechny věky věků podíl na slávě nebeského království a místo věcí pomíjivých dostaneš statky věčné a budeš žít na věky věků.

ska, přičemž otec Paweł pak sloužil mše v rodné obci Paprocanych a také vypomáhal ve farním kostele v nedalekém městě Tychy. Kvůli vlasteneckému kázání, které pronesl v polštině, byl zatčen gestapem a na dva týdny uvězněn v Mikołově. Mimo jiné zde poznal kněze Jana Kleczka, u kterého později hledal pomoc. Po návratu z vězení však nepřerušil své vlastenecké aktivity, např. na rozdíl od svých dvou bratrů odmítl podepsat tzv. Volkslistu, tj. přihlášení se k německé národnosti, jež byla na národnostně smíšeném Slezsku obyvatelstvu nabízena. Jeho rodina byla potrestána zavřením obchodu a zabavením zboží; oba bratři museli narukovat do německé armády a kněz musel navíc od poloviny listopadu 1941 opustit Paprocany. Útočiště pak našel u kněze Jana Klyczky v nedalekých Łędzinach, kde farář také bez oficiálního přihlášení vypomáhal v pastoraci. Zapojil se zde také do podzemních aktivit, např. navštěvoval kněze Wilhelma Poloka, který se ukrýval před nacisty, pomáhal rodičům polských kněží, každý den se modlil po mši veřejně za všechny opuštěné, osamělé, vězněné a potřebující pomoc.

Obránce cti dívek a žen

Po vstupu sovětské armády do Łędzin 28. ledna 1945 otec Kontny intervenoval spolu s knězem Klyczkou ve prospěch krajanů, kteří pocházeli z jeho rodného kraje. Tito Slezané, kteří podepsali zmiňovanou Volkslistu, byli odvedeni do wehrmachtu a nyní se ocitli v sovětském zajetí. Díky přimluvě obou kněží pak Sověti propustili asi 50–70 mužů, kteří se mohli vrátit ke svým rodinám domů a jež jinak nečekal rozhodně šťastný osud (zbývající vojáci byli buď odvedeni do tábora Bieruniu Starym, nebo postříleni poblíž obce). Radost ze svobody však přehlušila tragická událost. 1. února 1945 přijelo do obce auto se sovětskými vojáky, přičemž jeden z nich požádal v domě Rozalie Hachulové o konev vody. O události se zachovalo přesné svědectví její, tehdy třináctileté, dcery Gertrudy. Přítomná hospodyně, jež žila pouze se třemi dětmi, protože se její muž nevrátil z války, přinesla ruskému vojínovi vodu. On ji však místo poděkování začal obtě-

žovat a snažil se ji zatlačit do domu. Ženě se podařilo utéct k tetě, ale voják chytil chlapce, držel je v pokoji a vyhrožoval, že je zastřelí, pokud se jejich matka nevrátí. Jedno z dětí – dcera Gertruda, pak utíkala na nedalekou faru pro pomoc pro ohroženou matku a sourozence. Otec Kontny, který stejně jako několik dalších mužů v obci byl členem civilní stráže v obci a měl červenou bílou pásku na rukávu, vyběhl z fary a zahlédl, jak se vojáci snažili donutit dvě dívky, aby nastoupily k nim do auta. Přes nepoměr sil se rozhodl s nimi vyjednávat, přičemž během jejich vyostřeného rozhovoru se děvčátům podařilo se vojákům vysmeknout a utéci. Jeden z rozzuřených rudoarmějců pak vytáhl pistoli. Kněz se pokusil o útěk a chtěl se zřejmě ukrýt mezi blízkými budovami. Další vojáci mu však přehradili cestu a jeden z nich jej střelil do břicha. Vrazi ještě prohledali knězovo oblečení, ukradli mu kabát a chtěli jeho tělo na místě ihned zakopat. Zděšení obyvatelé je požádali, aby tělo zabitého dali alespoň do prostěradla. Po třech dnech od vraždy, kdy se fronta dále posunula na západ a sovětské vojáky odešli, farníci ostatky kněze exhumovali a přenesli je do kláštera sester boromejek a pak do kostela sv. Klementa. 8. února se uskutečnil za velké účasti věřících a 10 kněží v kostele sv. Anny v Łędzinach jeho pohřeb. Pohřební homilii pronesl jeho přítel farář Jan Klyczka, který označil Pawła Kontneho za mučedníka. Ostatky zavražděného kněze byly pohřbeny na místním hřbitově. Na jeho náhrobku stojí nápis: „Zde odpočívá v Bohu kněz Paweł Kontny – zemřel jako Dobrý Pastýř za své ovce.“ Od roku 2007 usiluje Kristovo Tovařystvo, jehož byl Paweł Kontny členem, o zahájení jeho beatifikačního procesu.

Vojtěch Vlček

Mgr. Vojtěch Vlček, historik a pedagog, spolupracovník Ústavu pro studium totalitních režimů

NÁŠ ČAS

Pan Einstein nám vysvětlil, že existuje časoprostor, ale nás zajímá náš osobní čas. Je zajímavé, že scestné názory se projevují i špatným chápáním času.

Nacisté a komunisti demonizovali minulost, přehlíželi přítomnost a upínali se k pomyslné budoucnosti. Sekulární doba naopak budoucnosti nedůvěřuje. Náš osobní čas má ale cenu věčnosti, a proto se snažíme, aby přinesl užitek.

Minulost již neexistuje, budoucnost ještě neexistuje, a tak se doporučuje pozornost naší přítomnosti, která má být zakotvena v Bohu. V našem povědomí také je, že Panna Maria si při práci zpívala žalmy. To vše je zaměřeno na posvěcení času. Žijeme ve své přítomnosti, ve které vnímáme naši minulost i plány do budoucna. To je i doporučení sv. Augustina a sv. Matky Terezy. Duchovní radou je nezapomínat na Boha, za Jeho dary děkovat a máme k tomu dvojí poučení:

První je od sv. Basila Velikého: Říká, že je třeba žít v ovzduší modlitby a spojovat modlitbu s činností a opačně (to je heslo „*ora et labora*“ řádu sv. Benedikta, žáka sv. Basila). To znamená, že celý život musí být neustálou modlitbou (*Kázání o duchovním boji*, 3).

Druhé poučení je od Origena: „*Vždy se modlí ten, kdo spojuje modlitbu s povinnou prací a povinnou práci s modlitbou, tak dodržuje přikázání neustále se modlit. Tak je život spravedlivého a zbožného člověka velkou modlitbou. A to, co modlitbou nazýváme, k tomu patří*“ (*De oratione*, 12).

Původní antická představa byla, že po oddělení nebe od země se projevil čas jako první princip řádu světa. Představitel času byl bůh Kronos a představa času byla kruhová, která nikam nevedla. Starý i Nový zákon má však východisko i cíl. Kronos je neutrální čas, ale kairos je vyvolený čas, který nám Bůh poskytuje. *Já jsem s vámi po všechny dny až do konce světa* (Mt 28,20). Každá chvíle je příležitost pro setkání s naším Bohem, který může vstoupit do našeho přítomného okamžiku, který se tak stává branou k věčnosti. Proto Kristus vytýkal farizeům, že nedovedli rozpoznat znamení času (Mt 16,3).

Příkladem nového stavu věci je i pokání. Na této změně se podílí nejen Bůh

Foto: Aron Visuals / Unsplash

a církev, ale i my. Nicméně, již v rámci Starého zákona existovala tzv. slitovnice. Pokání je metafyzický cit, který přesahuje čas, protože se odvolává k věčnosti a dokazuje, že minulost není hotová¹. Pokání nemůže změnit fakta, ale může přetvořit jejich význam. Možno zmínit i návrat marnotratného syna. Obdobně tak liturgie církevního roku je zakotvena ve věčnosti a zpřítomňuje nám Boží skutky. Děly se sice v čase, ale zároveň zůstávají neměnnou skutečností, která ovlivňuje všechny naše časy. Již Starý zákon je o postupném Božím zjevení

s tím, že všechno má svůj čas. Proto i my máme přijímat Boží zjevení po dávkách, soustředit se na naši přítomnost v Kristu a dle evangelijní rady nemáme mít starost o zítřek (Mt 6,34).

Něco pokaženého se dá omluvit, napravit a lze naplánovat opravu, ale také naopak. Budoucnost z minulosti i přítomnosti vychází, a tak je ve stvořeném čase patrná stopa Trojice. Při intenzivním životě v našem Pánu se tato stopa postupně rozvíjí v obraz, či v ikonu Trojice. V takovém vyšším časoprostoru již žijeme s Pánem. Z tohoto hlediska neplatí tvrzení: *co se stalo, se již nedá odestát*. Lidské skutky nejsou jen dle přírodních zákonů. Proto již scholastici rozlišovali mezi *actus hominis*, čili lidským aktem daným přírodou, a *actus humanus*, který se vztahuje k našemu duchu a svobodě. Ten není vázán jen na samotný fakt, ale závisí každým okamžikem od toho, jaký smysl mu dá člověk. (Pro zjednodušení možno dodat, že napravený alkoholik se sice může opět starat o rodinu, ale pokažené tělesné orgány mu zůstanou.)

Náš čas vyplývá z postupného Božího tvoření, které včetně nás je nehotové. To právě vytváří čas, který je znamením, či

¹ Řecké slovo pro pokání je *metanoia*, což není hrbatá pokora, ale vnitřní proměna. Možno připomenout vidění *táborského světla* (Mt 17,1–8; Mk 9,2–8; L 9,28–36). Evangelia se o tomto „Táboru“ sice nezmiňují, ale první popis je již od pana Origena. Bůh dal apoštolům toto vidění jako odměnu za Petrovo vyznání: *Ty jsi Mesiáš, syn živého Boha* (Mt 16,16). Dle kvantové fyziky skutečnost záleží i na pozorovateli a rovněž i na světle. *Svět má také slovní vazbu na světlo*, ve kterém ho vidíme. Bez zajímavosti není ani židovská spiritualita: *Svatý, budiž pochválen, řekl Izraeli: Synové moji, otevřete pro mě skulinu pokání úzkou jako ucho jehly, a já pro vás otevřu brány, skrze něž mohou projet vozy a kočáry* (PisR V, 2). *Svatý, budiž pochválen, vybízí národy světa k pokání, aby je mohl přivést pod svá křídla* (PisR VI, 1).

přímo vtělením, Jeho trpělivosti. Je zajímavé, že nositelem této ctnosti je u lidí sám Bůh. Je to také trpělivé čekání na Boží zásah (dle Žalmu): „Ty jsi přece má naděje, Panovníku Hospodine, v tebe již od mládí doufám.“ Nebo jiný překlad: „Neboť ty jsi, Pane, má naděje“². Podobnou představu o našem čase měl i Jan Pavel II., *Novo millennio ineunte*, apoštolský list ze dne 6. ledna 2001: „Jeho vtělení představuje pulsující srdce času, tajuplnou hodinu, v níž se přibližuje Boží království, ba víc, je to hodina, v níž toto Království zapustilo kořeny do našich dějin jako semeno, jež se má stát stromem.“

Křesťan tak nežije jen v čase, ale současně v Bohu. Rozměrem a délkou času je čekání Boha na naši reakci k Jeho nabídce: *Hle, stojím u dveří a klepu* (Zj 3,20). Je za dveřmi a čeká, a toto Jeho čekání vytváří čas – právě nyní i ten náš. Utíkáme-li od Boha a od Jeho úkolu, podobáme se Jonášovi. Ztracený čas však dokáže Kristus vzít zpět, jako znovu nalezenou ztracenou ovečku. Bůh je přítomen ve všech událostech. Jeho plány proměňují veškerá fakta ve stavební kameny *nového města*. On sám je plnost času. Také na kříži řekl: *dokonalno jest* (Jan 19,30). Bylo to v okamžiku, kdy čas dosáhl svého vrcholu, a je možno o tom mluvit v přítomném čase. Kristus v sobě zahrnuje veškerý čas, kterého se proto nemáme obávat. Jako křesťané jsme na přechodu do nového času, který prochází proměnou jako Starý zákon v Nový zákon, nebo jak se obyčejný chléb mění v eucharistii. Bible nezná prázdný čas, protože je vždy spojen s určitým úkolem a Bůh vytváří čas. Vykoupení času přijal Kristus za svůj úkol a čas proměnil. Tak věčnost vkročila do času spolu s Pánem. Všechn čas byl již jednou a provždy vykoupěn Kristem. Tak se proměňuje i temná minulost lidstva. Kde se rozmnožil hřích, rozmnožila se i milost Boží. Mimo Boha však zde neexistuje žádná věčnost, nýbrž jen pomíjící čas. Věčnost je spíše vertikálou, která je s přítomným časem v neustálém kontaktu, a tato horizontála se přemísťuje. Věčná pravda není kdesi

Foto: Luca Baggio / Unsplash

vně, nýbrž v centru. Bůh poslal Krista, *když se naplnil čas* (Mk 1,15; Gal 4,4). Toto naplnění neznamená, že čas skončil, ale je samo procesem. Dle Nového zákona není konec časů bodem, ale nějaký čas ještě potrvá a musí přinést své ovoce. *Boží království již přišlo* (Lk 17,21), ale ještě nedozrálo. Tento krátký čas je časem církve. Věčnost na nás nečeká jinde a jindy, ale vždy teď. Rovněž v modlitbě je čas vyplněn věčností. Eucharistie je vítězství nad zdánlivě drtivou silou našeho běžné vnímaného času. Zároveň předjímá budoucnost a v proměněném chlebu symbolizuje celý vesmír, kde je již vše podřízeno a sjednoceno v Kristu (1 Kor 15,27–28). Z tohoto hlediska není žádná minulost neodvolatelně ztracená a máme k ní přístup díky svátostnému životu církve. Dokonce i negace může sehrát kladnou roli v našem životě. Dle Jana od Kříže mohou být rány způsobené hříchem i ranami lásky. Možno také připomenout *blahoslavenou vinu* z velikonoční liturgie. Věčnost tak pro nás začala ještě dřív, než čas dospěl ke svému konci (Zj 8,1).

V liturgii se čas i věčnost (*aeternitas*) neustále doplňují. Jeví se, že časová neukončenost (*aevitas*) dále trvá i v nebi. Možno zmínit poznámku o budoucím čase (1 Te 4,13–18 a dále, že hříchy proti Duchu Sv. nebudou odpuštěny ani v *budoucím čase*). Je patrné, že patření na Boha není neměnnou statickou skutečností. My jsme stvořené omezené bytosti, a tak růst v Boha je skutečnost „od počát-

ku do počátku stále novými počátky, jež jsou bez konce“ (sv. Řehoř z Nyssy, kolem 330–395). Sv. Jan (Zj 21,25 atd.) hovoří o *Jeruzalému v nebesích*, jako o městu, kde jsou brány stále dokořán. Jedna událost tam odhaluje další, a každá dává vytrysknout nové písně chvály a díky Bohu. Je to také čas, avšak jeho pravým úkolem je dávat nám více Boha, který je nekonečný. Žádný z tvorů nebude vyloučen z tohoto věčného chvalozpěvu, ani čas. Pomíjící čas již nebude existovat, ale ten spojený s Bohem se stane prvkem našeho života. Bude to společenství času a věčnosti. Úkoly mají andělé (KKC 57) i naši svatí, na které se obracíme s prosbami o přimluvu. Rovněž i s tím souvisí čas. Skrze Ducha Svatého je Bůh dáváním, ale současně i zadáváním. Je pozoruhodné, že Bůh udělá, nebo oznámí, sám jen věci podstatné a ostatní ponechává na nás. Dokonce se to týká nejen teologie, ale i našich představ, a v tomto případě o čase. Tak se poněkud opakuje situace, jak Bůh uspořádal Adamovi přehlídku stvoření *...aby viděl, jak je nazve* (Gn 2,19–20).

Petr J. Jílek

Petr J. Jílek, předseda Společenství pomocníků Řádu sv. Lazara

2 Sv. Augustin vnímá trpělivost jako následování mlčící Boží suverenity. Neexistuje však bez vnitřního oživení Boží milostí. Evangelijní trpělivost je tak ctností vždy v nadpřirozené poloze a ctností nadpřirozeně vlitou. Zajímavý je zde vzájemný přesah těchto skutečností.

NEBERTE NÁM STAROU TOTALITU

Těžko lze nějak komentovat sdělení soudu, že kněz V. Z. se dopouštěl pohlavního zneužívání. Jen si nelze nevšimnout podoby negativních reakcí na tuto kauzu. Lidová nenávist má formu fám o V. Z. a výhrůžek kamenování. A liberálové kauzu vítají jako šanci „osolit“ církev, pro ně jednu z posledních překážek demontáže tradičních modelů a zásad. Všem zainteresovaným v kauze lze snad popřát jediné: touhu po plné pravdě, pokoru, uzdravení a milost od Boha.

Vlnu negativních reakcí vyvolaly i postřehy člena Mladých křesťanských demokratů Jana Zugaru z cesty po Severní Koreji (pořádané organizací Democrat Youth Community of Europe). Hlavně bulvárnější média „skočila“ po jeho slovech, že se tam mohl volně pohybovat, bavil se s lidmi, fotil atd. Někteří ho označili za naivku, který skočil na špek totalitě. Nemůže ale za kritikou být dotčení lidí, jímž se tímhle drolí obraz „skanzenové“ totality, který jim brání vnímat nenápadná semínka totalitního myšlení i v demokratických zemích?

Sám Zugar *Parlamentním listům* řekl: „Jel jsem hlavně pomoci místní křesťanské komunitě. Moje rodina byla za komunismu velmi perzekvována. Proto pro mě KLDŘ představovala červený hadr. Přemýšlel jsem, jestli tam mám říct svůj postoj ke komunismu. Nakonec jsem si ale řekl, že jestli to neřeknu, tak jsem pokrytec. A řekl jsem jim to.“ To nevypadá na naivního nadšence.

Pokud chceme vidět nadšence, připravujícího krásný nový svět, nabízí se vedoucí Oblastního inspektorátu práce Tomáš Musil. Jedné firmě udělil pokutu 10 tisíc. Prý v inzerátu upřednostňuje ženy a nezajišťuje rovné zacházení mužům. Firma totiž hledala „všeobecnou a finanční účetní“... No, dobře, ale když

Foto: ROBIN WORRALL / Unsplash

v Pelhřimově „hledají svářeče“? Nejde přece napsat „svářečku“ – tím se myslí přístroj na sváření. Tedy aspoň zatím.

Tak jsme si třikrát rýpli, teď pro změnu tři pozitiva. Prvním jsou přesvědčivé zisky stran, hlásících se ke křesťanství, v Rakousku a Polsku. Mezi důvody triumfu Práva a spravedlnosti analytik *Hospodářských novin* Martin Ehl jmenuje kromě obrany národních zájmů i toto: „Dala pocítit části společnosti, která se necítila spokojena s transformací, důstojnost. Třeba tím, že začala rozdávat sociální příspěvky, například na dítě,“ uvedl Ehl.

Přesný vhled do výchovy dětí projevila triatlonista Tomáš Slavata, který si do péče nabral pět kluků z děcáku i odjinud. „V průběhu let jsem na ně přísnější a důslednější. O to víc mě mrzí, že jsou dnes učitelé strašně svázaní tím, co si na ně děti a rodiče dovolí. Stát se za ně nepostaví. Ve spojení s rodiči ve školách

vládnou ti nejdříve a učitelé se stávají spíš diplomaty a mediátory než kantory, a to je špatně.“ Rozhovor přinesl firemní časopis pivovaru Bernard.

Proč čtete i takový časopis? Protože jsme závislí na zprávách. „Na internetu máme potřebu pořád hledat novinky. Buď pořád hledám zprávu, která může radikálně změnit můj život, nebo mám strach, aby mně žádná důležitá zpráva neunikla. A to mě nutí stále konzumovat,“ řekl na *TV Noe* v rozhovoru s Veronikou Sedláčkovou P. Josef Ptáček, který má na pražském arcibiskupství na starosti internet. A přidal recept na zdravé informační odtučnění od svého známého, pracovníka IT firmy: „Ve chvílích volna si nasadí sluchátka, kde mu dokola běží Ježíšova modlitba. Prý kdyby to nedělal, tak se z toho zblázní. Považuju to za geniální řešení.“

(hm)